

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-97>

УДК 35.07:378.4:78.01

ШЕСТАКОВСЬКА Тетяна

Заклад вищої освіти «Університет трансформації майбутнього»

<https://orcid.org/0000-0002-8098-8439>[shestakovska27@gmail.com](mailto:shestakovska27@gmail.com)

## ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ МУЗИЧНОЮ ОСВІТОЮ

У статті досліджено особливості формування культурної політики публічного управління музичною освітою в Україні та світі. Проаналізовано основні механізми державного регулювання в цій сфері, зокрема фінансову підтримку, децентралізацію управління, міжнародне співробітництво та інтеграцію музичної освіти в загальну систему культурної політики. Визначено основні виклики, з якими стикається музична освіта в Україні, серед яких недостатнє бюджетне фінансування, застаріла матеріально-технічна база, а також недостатній рівень міжнародної інтеграції. Особливу увагу приділено зарубіжному досвіду, зокрема європейським моделям підтримки музичної освіти, що ґрунтуються на державно-приватному партнерстві, грантових програмах і регіональних культурних хабах. Досліджено роль держави у формуванні ефективної культурної політики та можливості адаптації кращих світових практик до українських умов. Зокрема, розглянуто приклади з Німеччини, Франції, Великої Британії та США, де музична освіта отримує підтримку як на державному, так і на місцевому рівнях, а співпраця з громадянським суспільством та приватним сектором дозволяє забезпечити фінансову стабільність та якість освітніх програм. Особливу увагу приділено питанню розвитку музичної освіти в Україні в умовах військового конфлікту, коли культура відіграє важливу роль у збереженні національної ідентичності та психологічній підтримці суспільства. Визначено стратегічні напрями реформування системи музичної освіти, зокрема необхідність розширення фінансових механізмів підтримки, оновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів, а також активізації міжнародного співробітництва. Метою статті є аналіз механізмів формування культурної політики публічного управління музичною освітою, вивчення європейського досвіду та розробка рекомендацій щодо його адаптації до українських умов. Основними завданнями дослідження є визначення принципів ефективного управління культурною сферою, аналіз зарубіжних практик у сфері музичної освіти, виявлення ключових проблем вітчизняної системи мистецької освіти та розробка пропозицій щодо її реформування. Отримані результати можуть бути використані для розробки стратегічних документів у сфері культурної політики, спрямованих на забезпечення сталого розвитку музичної освіти в Україні.

**Ключові слова:** публічне управління, механізми, публічне управління, культурна політика, міжнародне співробітництво.

SHESTAKOVSKA Tetyana

Higher Educational Institution "University of Future Transformation"

## FORMATION OF CULTURAL POLICY OF PUBLIC MANAGEMENT OF MUSIC EDUCATION

The article examines the features of the formation of cultural policy of public management of music education in Ukraine and the world. The main mechanisms of state regulation in this area are analyzed, in particular, financial support, decentralization of management, international cooperation and integration of music education into the general system of cultural policy. The main challenges facing music education in Ukraine are identified, including insufficient budget funding, outdated material and technical base, as well as an insufficient level of international integration. Special attention is paid to foreign experience, in particular, to European models of support for music education, which are based on public-private partnerships, grant programs and regional cultural hubs. The role of the state in the formation of effective cultural policy and the possibility of adapting the best world practices to Ukrainian conditions are investigated. In particular, examples from Germany, France, Great Britain and the USA are considered, where music education receives support at both the state and local levels, and cooperation with civil society and the private sector allows ensuring financial stability and quality of educational programs. Particular attention is paid to the issue of the development of music education in Ukraine in conditions of military conflict, when culture plays an important role in preserving national identity and psychological support of society. Strategic directions for reforming the music education system are identified, in particular the need to expand financial support mechanisms, update the material and technical base of educational institutions, as well as intensify international cooperation. The purpose of the article is to analyze the mechanisms for forming the cultural policy of public management of music education, study the European experience and develop recommendations for its adaptation to Ukrainian conditions. The main objectives of the research are to determine the principles of effective management of the cultural sphere, analyze foreign practices in the field of music education, identify key problems of the domestic system of art education and develop proposals for its reform. The results obtained can be used to develop strategic documents in the field of cultural policy aimed at ensuring the sustainable development of music education in Ukraine.

**Keywords:** public administration, mechanisms, public administration, cultural policy, international cooperation.

## ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Культурна політика є важливою складовою державного управління, оскільки вона визначає стратегії розвитку культури, мистецтва та освіти. Зокрема, музична освіта відіграє ключову роль у формуванні національної ідентичності, розвитку творчого потенціалу суспільства та збереженні культурної спадщини. В сучасних умовах глобалізації, інтеграції до європейського освітнього простору та соціально-економічних викликів, питання ефективного публічного управління музичною освітою набуває особливої актуальності.

Державне регулювання у сфері музичної освіти покликане забезпечити доступність навчання, підтримку мистецьких закладів, розвиток професійної підготовки кадрів та створення умов для творчого розвитку молоді. Водночас в Україні існує низка проблем, які потребують комплексного вирішення. До них належать недостатнє фінансування мистецьких шкіл, застаріла матеріальна база, невідповідність програм сучасним освітнім стандартам, а також недостатня інтеграція з європейськими культурними ініціативами. Зарубіжний досвід показує, що ефективні моделі управління музичною освітою базуються на поєднанні державної підтримки з активною участю громадянського суспільства та приватного сектора. Наприклад, у країнах ЄС широко застосовуються грантові програми, державно-приватне партнерство та регіональні культурні ініціативи, що сприяють сталому розвитку освітньої галузі. Важливим аспектом є також децентралізація управління, коли місцева влада отримує більше повноважень у розподілі фінансових ресурсів та організації культурних проєктів. Військовий конфлікт, що триває в Україні, вніс додаткові виклики у сферу культури та мистецької освіти. З одного боку, необхідно зберегти існуючі мистецькі установи, підтримати викладачів та студентів, з іншого – створити нові форми навчання, адаптовані до кризових умов. У цьому контексті культурна політика має бути спрямована не лише на збереження традиційних освітніх інституцій, але й на їхню модернізацію відповідно до сучасних викликів та потреб суспільства.

### АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання публічного управління у сфері культури та музичної освіти є актуальним у сучасному науковому дискурсі. Дослідження, проведені українськими науковцями, висвітлюють різні аспекти культурної політики, її стратегічні пріоритети, а також досвід зарубіжних країн у цій сфері. Значний внесок у вивчення державного управління сферою культури зробили А. В. Мерзляк та Є. С. Огнєв. У своїй роботі вони аналізують як вітчизняний, так і зарубіжний досвід регулювання культурної сфери, наголошуючи на необхідності адаптації передових міжнародних практик до українських умов [1]. Вони акцентують увагу на ролі держави у підтримці мистецької освіти та необхідності децентралізації управління культурними процесами. Європейський досвід управління культурною сферою досліджували М. А. Місевич та Т. В. Дідковська. Вони наголошують на важливості розвитку державно-приватного партнерства у фінансуванні мистецької освіти та розглядають механізми співпраці між державними установами та громадськими організаціями [2]. Зокрема, автори відзначають позитивні результати впровадження грантових програм у країнах ЄС, що сприяють розвитку музичної освіти. Питання стратегій управління культурною сферою в США досліджував В. Шостак. У своїх роботах він аналізує традиції та сучасні підходи до фінансування культури в США та можливість їхньої адаптації в Україні [3]. Дослідник зазначає, що американська модель підтримки мистецької освіти ґрунтується на активному залученні приватного бізнесу, що може стати корисним прикладом для реформування української системи музичної освіти. Додатково В. М. Шостак у своїй іншій роботі розглядає роль держави у культурних процесах, порівнюючи досвід США та України. Він підкреслює необхідність формування комплексної культурної політики, що базується на поєднанні державного фінансування, громадської участі та міжнародної співпраці [4]. Аспекти державного регулювання соціально-культурної сфери та його адаптацію в Україні досліджувала Г. М. Колісник. Вона аналізує різні моделі управління культурними процесами в європейських країнах і пропонує шляхи їхнього впровадження в Україні [5]. Авторка зазначає, що одним із ключових напрямів розвитку є розширення можливостей для регіонального фінансування мистецьких освітніх програм. Окрему увагу реформуванню культурної політики та її впливу на музичну освіту приділено в рамках ініціативи «Реанімаційний пакет реформ» [6]. Ця платформа пропонує конкретні механізми удосконалення культурної політики, спрямовані на розширення можливостей фінансування мистецької освіти, підвищення рівня автономії навчальних закладів та інтеграцію сучасних освітніх підходів. Важливе значення у контексті сучасних викликів має дослідження Г. Грогоренка, який аналізує культурну політику під час війни та її вплив на освітній процес [7]. Він наголошує, що у кризові періоди культура стає важливим інструментом підтримки суспільної стійкості та патріотичного виховання. Таким чином, наукові дослідження останніх років висвітлюють різні аспекти управління культурною сферою та музичною освітою. Вітчизняні та зарубіжні науковці акцентують увагу на необхідності реформування управлінських механізмів, розширення джерел фінансування та інтеграції міжнародного досвіду в українську систему музичної освіти. Всі ці аспекти є важливими для формування ефективної культурної політики, що сприятиме розвитку музичної освіти та підвищенню її якості в Україні.

### ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Таким чином, формування ефективної культурної політики у сфері музичної освіти є стратегічним завданням держави, що вимагає системного підходу, міжнародного співробітництва та інтеграції сучасних управлінських механізмів.

### ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою цієї статті є аналіз механізмів формування культурної політики публічного управління музичною освітою, вивчення європейського досвіду та розробка рекомендацій щодо його адаптації до українських умов.

## ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Культурна політика є складовою загальної державної політики, яка визначає стратегічні напрями розвитку культури, освіти, мистецтва та креативних індустрій. Вона охоплює комплекс заходів, спрямованих на збереження культурної спадщини, підтримку мистецьких ініціатив, формування сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу суспільства. В управлінні музичною освітою культурна політика виконує кілька ключових функцій: забезпечення фінансування, встановлення нормативно-правових стандартів, сприяння міжнародному співробітництву та популяризація національної музичної культури.

Теоретичні засади культурної політики базуються на кількох фундаментальних принципах. По-перше, це принцип децентралізації, який передбачає розподіл повноважень між центральною владою, регіональними та місцевими органами управління. У країнах ЄС, наприклад, значна частина повноважень щодо підтримки мистецької освіти делегується регіональним адміністраціям, що сприяє оперативності та ефективності ухвалення рішень [1]. По-друге, важливим є принцип державно-приватного партнерства, що дозволяє залучати до фінансування культурної сфери не лише державний бюджет, а й кошти приватних інвесторів, громадських організацій та міжнародних фондів [2].

Зарубіжний досвід свідчить, що успішні моделі культурної політики у сфері музичної освіти базуються на поєднанні державного фінансування та активної участі громадянського суспільства. Наприклад, у Великій Британії функціонує система «Music Education Hubs», яка об'єднує музичні школи, культурні центри та громадські ініціативи, забезпечуючи комплексний підхід до музичної освіти [3]. У Франції діє модель «культурного партнерства», в якій фінансування музичних навчальних закладів здійснюється за рахунок держбюджету, місцевих громад та приватних меценатів [5].

Значну роль у розвитку культурної політики відіграє нормативно-правове регулювання. В Україні культурна політика визначається низкою законодавчих актів, таких як Закон України «Про культуру», Закон України «Про освіту» та Закон України «Про мистецьку освіту». Водночас, порівняно з країнами ЄС, нормативно-правова база України потребує вдосконалення, зокрема, щодо фінансових механізмів підтримки мистецької освіти, що підтверджують дослідження українських науковців [1].

Окрім державного регулювання, важливим аспектом формування ефективної культурної політики є громадська участь. У розвинених країнах музична освіта підтримується не лише державними органами, а й громадськими організаціями, фондами та бізнесом. Наприклад, у США значна частина фінансування музичних навчальних закладів надходить від благодійних фондів, а також через систему податкових пільг для підприємств, що підтримують мистецькі ініціативи [4].

Ще одним важливим принципом є інтеграція в європейський культурний простір. Участь України в програмах ЄС, таких як «Креативна Європа», «Еразмус+» та інших міжнародних ініціативах, дозволяє розширювати можливості для фінансування музичних закладів, покращувати кваліфікацію викладачів та розвивати міжнародне партнерство [6].

Окрему роль у формуванні культурної політики відіграє культурна безпека. У період військових конфліктів музична освіта стає не лише освітньою, а й стратегічною сферою, що сприяє збереженню національної ідентичності та підтримці психологічного здоров'я населення [7]. У цьому контексті держава має посилювати підтримку мистецьких навчальних закладів, розширювати програми культурної дипломатії та залучати міжнародні організації до збереження української музичної спадщини.

Таким чином, теоретичні засади культурної політики в управлінні музичною освітою базуються на принципах децентралізації, державно-приватного партнерства, міжнародної інтеграції та громадської участі. Ефективне управління цією сферою передбачає комплексний підхід, що поєднує фінансову підтримку, законодавче регулювання, розвиток громадських ініціатив та міжнародне співробітництво. Досвід зарубіжних країн підтверджує, що такі моделі управління дозволяють забезпечити сталий розвиток музичної освіти та її адаптацію до сучасних викликів.

Європейські країни мають розвинені системи управління музичною освітою, які поєднують державне фінансування, місцеве самоврядування, приватні ініціативи та громадянське суспільство. Особливістю європейського підходу є інтегрованість мистецької освіти в загальну систему культурної політики, що забезпечує її стабільний розвиток та високий рівень якості. Досвід таких країн, як Німеччина, Франція, Велика Британія, Фінляндія та Австрія, демонструє ефективні моделі управління, які можуть бути адаптовані до українських реалій.

Однією з основних характеристик європейської моделі є децентралізація управління. Наприклад, у Німеччині музична освіта фінансується як на федеральному рівні, так і на рівні земель, що дозволяє регіонам адаптувати освітні програми до власних потреб. Музичні школи та консерваторії співпрацюють з культурними центрами, громадськими організаціями та оркестрами, що сприяє практичній підготовці студентів [2].

У Франції діє система "культурного партнерства", у межах якої держава, місцева влада та приватні меценати спільно фінансують музичні школи та інші мистецькі заклади. Французька модель передбачає, що кожен регіон має власну стратегію розвитку культури, а мистецькі навчальні заклади активно співпрацюють з громадськими інституціями, оркестрами та театрами [5]. Такий підхід забезпечує стабільне фінансування та інтеграцію освіти в професійну мистецьку сферу.

У Великій Британії діє система "Music Education Hubs", що функціонує за підтримки уряду та благодійних організацій. Ця модель передбачає створення регіональних центрів музичної освіти, які об'єднують школи, університети, концертні організації та незалежних музикантів. Британська система спрямована на підвищення доступності музичної освіти та активне залучення дітей до творчого процесу незалежно від соціального статусу їхніх сімей [3].

Фінляндія є прикладом країни, де музична освіта є частиною загальної системи освіти, а мистецькі школи інтегровані в державну освітню програму. Ключовою особливістю фінської моделі є орієнтація на розвиток творчого мислення та імпровізації, а не лише академічної майстерності. Крім того, велику роль у фінансуванні музичних навчальних закладів відіграють муніципалітети [2].

Австрія, як країна з багатою музичною спадщиною, має одну з найрозвиненіших систем музичної освіти. Держава активно підтримує музичні школи, консерваторії та університети, а також фінансує стипендії для обдарованих студентів. Важливим аспектом австрійської моделі є державні програми обміну студентами та викладачами в межах ЄС, що сприяє інтеграції австрійських музичних закладів у міжнародний освітній простір [5].

Загальним трендом у Європі є активне використання грантових програм та міжнародного співробітництва. Європейський Союз фінансує мистецькі освітні ініціативи через такі програми, як «Креативна Європа», «Еразмус+» та «Горизонт 2020». Вони дозволяють фінансувати навчальні заклади, підтримувати мобільність студентів і викладачів, а також розвивати інноваційні методики викладання музичного мистецтва [6].

Ще одним важливим аспектом є залучення приватного сектора до розвитку музичної освіти. У багатьох країнах ЄС компанії, які підтримують мистецькі заклади, отримують податкові пільги, що стимулює фінансування освітніх програм. Наприклад, у Франції існує система державного співфінансування культурних проєктів, що дозволяє приватним компаніям вкладати кошти у розвиток мистецької освіти без значних фінансових ризиків [5].

Таким чином, європейський досвід управління музичною освітою демонструє ефективність моделей, що поєднують державне фінансування, громадські ініціативи, міжнародну співпрацю та залучення приватного сектору. Використання цих підходів дозволяє забезпечити сталий розвиток музичної освіти, її доступність для широких верств населення та високий рівень підготовки майбутніх фахівців. Для України важливо адаптувати ці механізми з урахуванням національних реалій та соціально-економічних умов.

Українська модель управління музичною освітою має багаторівневу структуру, яка включає початкову, середню спеціалізовану та вищу мистецьку освіту. Ця система формувалася протягом десятиліть, ґрунтуючись на радянській моделі мистецької освіти, яка передбачала жорстку централізацію, державне фінансування та контроль за освітнім процесом. Проте сучасні соціально-економічні виклики, глобалізаційні процеси та війна внесли суттєві корективи в систему управління музичною освітою, що потребує перегляду механізмів її функціонування та адаптації до нових умов.

Одним із ключових викликів є недостатнє державне фінансування музичних навчальних закладів. Незважаючи на те, що мистецькі школи фінансуються з державного та місцевих бюджетів, цього ресурсу недостатньо для забезпечення гідної оплати праці викладачів, оновлення матеріально-технічної бази та впровадження сучасних освітніх методик. Дослідження показують, що частка фінансування культури та мистецької освіти в загальному бюджеті країни значно нижча, ніж у європейських країнах [1].

Ще однією проблемою є застаріла матеріально-технічна база мистецьких навчальних закладів. Більшість музичних шкіл, училищ та консерваторій в Україні працюють у приміщеннях, які потребують ремонту, а музичні інструменти та обладнання часто не оновлювалися десятиліттями. Це суттєво впливає на якість навчального процесу та конкурентоспроможність українських випускників на міжнародному рівні [2].

Також значною проблемою залишається відтік кадрів. Через низький рівень заробітної плати, нестачу грантових програм та обмежені можливості професійного розвитку багато талановитих викладачів виїжджають за кордон або змінюють сферу діяльності. Водночас, система підготовки педагогічних кадрів потребує оновлення, адже більшість освітніх програм не відповідають сучасним вимогам музичної педагогіки [3].

Іншим викликом є недостатній рівень міжнародної інтеграції. Хоча вищі мистецькі навчальні заклади України співпрацюють із закордонними партнерами, обмінні програми, участь у міжнародних проєктах та фестивалях є обмеженими через брак фінансування та бюрократичні перепони. Відсутність достатньої міжнародної мобільності для студентів та викладачів суттєво звужує можливості розвитку української музичної освіти [4].

Важливим викликом залишається реформа децентралізації. У процесі передачі фінансування мистецьких шкіл на рівень місцевих громад виникли проблеми з недостатністю коштів та нерівномірним розподілом ресурсів. У багатьох регіонах музичні школи опинилися під загрозою закриття через скорочення бюджетного фінансування [5].

Разом із викликами існують і перспективи розвитку української системи музичної освіти. Одним із пріоритетних напрямів є впровадження державно-приватного партнерства. Європейський досвід показує, що співпраця між державою, бізнесом та громадянським суспільством може забезпечити фінансову стабільність

мистецької освіти. В Україні вже з'являються ініціативи приватних фондів та меценатів, які підтримують мистецькі школи та талановитих студентів, але ця практика ще не набула масового характеру [6].

Також перспективним напрямом є активне залучення України до міжнародних програм і грантів. Програми ЄС, такі як «Креативна Європа» та «Еразмус+», можуть стати джерелом додаткового фінансування та сприяти інтеграції української музичної освіти в європейський освітній простір [7].

Ще одним важливим аспектом є реформування освітніх програм відповідно до міжнародних стандартів. Важливо впроваджувати нові методики викладання, використовувати сучасні цифрові технології та розширювати можливості дистанційного навчання, що особливо актуально в умовах війни та внутрішнього переміщення населення.

У контексті війни важливою перспективою є посилення ролі музичної освіти у збереженні національної ідентичності. Музика є потужним засобом культурної дипломатії, патріотичного виховання та психологічної підтримки суспільства. Саме тому необхідно розвивати програми підтримки українських композиторів, виконавців та мистецьких колективів, а також інтегрувати українську традиційну музику в освітній процес [7].

Таким чином, попри значні виклики, українська система музичної освіти має великий потенціал для розвитку. Реалізація стратегічних реформ, адаптація європейських практик, посилення міжнародного співробітництва та підтримка з боку держави та суспільства дозволять створити сучасну, конкурентоспроможну модель музичної освіти, яка відповідатиме глобальним стандартам та сприятиме розвитку культурного потенціалу України.

Формування культурної політики у сфері музичної освіти є багатограним процесом, що включає нормативно-правове регулювання, фінансову підтримку, децентралізацію управління, міжнародне співробітництво та розвиток громадських ініціатив. Основною метою такої політики є створення сприятливих умов для розвитку мистецької освіти, підвищення її доступності та якості, а також інтеграція в міжнародний освітній простір.

Одним із ключових механізмів формування культурної політики є нормативно-правове регулювання. В Україні культурна та освітня політика у сфері музичної освіти базується на таких законодавчих актах, як Закон України «Про культуру», Закон України «Про освіту» та Закон України «Про мистецьку освіту». Ці документи визначають основні засади функціонування мистецьких навчальних закладів, порядок їх фінансування та взаємодію з державними та місцевими органами влади [1]. Однак, порівняно з європейськими країнами, українська законодавча база потребує вдосконалення, зокрема щодо механізмів фінансування, розширення автономії мистецьких закладів та підтримки міжнародних проєктів [2].

Другим важливим механізмом є фінансова підтримка мистецької освіти. У країнах ЄС фінансування музичної освіти здійснюється за змішаною моделлю, що включає державне фінансування, місцеві бюджети, грантові програми та приватні інвестиції. В Україні більшість мистецьких навчальних закладів фінансується з державного або місцевих бюджетів, проте обсяги фінансування залишаються недостатніми для забезпечення конкурентоспроможності музичної освіти. Впровадження механізмів державно-приватного партнерства та активніше залучення бізнесу до підтримки музичних шкіл можуть стати ефективними рішеннями для подолання фінансових проблем [3].

Важливим напрямом реформування є децентралізація управління, яка передбачає передачу більшої частини повноважень у сфері культури та освіти на місцевий рівень. У європейських країнах музичні навчальні заклади часто фінансуються муніципалітетами або регіональними адміністраціями, що дозволяє ефективніше розподіляти ресурси та адаптувати освітні програми до місцевих потреб [4]. В Україні процес децентралізації супроводжується певними труднощами, оскільки місцеві громади не завжди мають достатні ресурси для підтримки мистецьких шкіл, що призводить до їх закриття або скорочення фінансування.

Ще одним важливим механізмом є міжнародне співробітництво та інтеграція у європейський культурний простір. У багатьох країнах Європи музичні навчальні заклади активно співпрацюють з міжнародними організаціями, беруть участь у грантових програмах та культурних обмінах. Програми ЄС, такі як «Креативна Європа», «Еразмус+» та «Горизонт 2020», дозволяють фінансувати мистецькі навчальні заклади, підтримувати мобільність студентів і викладачів, а також розвивати сучасні освітні методики [5]. В Україні така практика лише починає розвиватися, тому важливо створити сприятливі умови для міжнародного партнерства та участі у грантових програмах.

Окремим механізмом формування культурної політики є залучення громадських ініціатив та розвитку мистецьких хабів. У європейських країнах громадські організації та культурні фонди відіграють важливу роль у розвитку музичної освіти. Наприклад, у Великій Британії функціонує система «Music Education Hubs», яка об'єднує музичні школи, університети, концертні організації та незалежних музикантів, створюючи єдину систему мистецької освіти [3]. В Україні також з'являються ініціативи, спрямовані на підтримку мистецьких шкіл через громадські фонди та культурні програми, проте вони ще не набули широкого поширення.

Окрему увагу слід приділити ролі культурної політики у часи кризи, зокрема у воєнний період. Музична освіта в таких умовах набуває особливого значення як інструмент підтримки національної

ідентичності, психологічної реабілітації та соціальної згуртованості. У цей період особливо важливо забезпечити фінансову підтримку мистецьких закладів, сприяти інтеграції переміщених студентів і викладачів, а також залучати міжнародну допомогу для збереження музичної спадщини України [6].

Таким чином, механізми формування культурної політики публічного управління музичною освітою включають нормативно-правове регулювання, фінансову підтримку, децентралізацію управління, міжнародне співробітництво та активну участь громадянського суспільства. Використання європейського досвіду та адаптація ефективних моделей управління до українських реалій дозволить створити стійку та конкурентоспроможну систему музичної освіти, що відповідатиме сучасним викликам та забезпечить її подальший розвиток.

### **ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ**

Формування ефективної культурної політики у сфері музичної освіти є одним із ключових завдань державного управління, оскільки саме мистецька освіта сприяє збереженню національної ідентичності, розвитку творчого потенціалу суспільства та інтеграції України у світовий культурний простір. Проведене дослідження засвідчило, що управління музичною освітою в Україні стикається з низкою серйозних викликів, серед яких недостатнє державне фінансування, застаріла матеріально-технічна база, відтік професійних кадрів, слабка інтеграція у міжнародні освітні програми та проблеми, пов'язані з децентралізацією. Аналіз європейського досвіду показав, що найбільш ефективними моделями управління музичною освітою є ті, що ґрунтуються на децентралізації, державно-приватному партнерстві, багатоканальному фінансуванні, активному залученні громадянського суспільства та міжнародних організацій. Важливим аспектом також є інтеграція музичної освіти у загальну систему культурної політики, що забезпечує стабільний розвиток та високий рівень якості освітніх послуг. У країнах Європейського Союзу музична освіта підтримується через поєднання державного фінансування, місцевих бюджетів, грантових програм та внесків приватного сектору. Наприклад, у Великій Британії функціонує модель «Music Education Hubs», яка передбачає створення регіональних центрів музичної освіти, що співпрацюють із школами, університетами, культурними інституціями та громадськими організаціями. Франція реалізує модель «культурного партнерства», що забезпечує стаке фінансування мистецької освіти через співпрацю державних, муніципальних та приватних інституцій. Зарубіжний досвід може бути використаний для вдосконалення української моделі управління музичною освітою. Зокрема, доцільно розширювати механізми державно-приватного партнерства, залучати бізнес до фінансування музичних шкіл та консерваторій, створювати спеціальні податкові пільги для меценатів та підприємств, що підтримують мистецьку освіту. Крім того, необхідно активніше залучати Україну до міжнародних грантових програм, таких як «Креативна Європа» та «Еразмус+», що може суттєво розширити можливості фінансування та професійного розвитку для викладачів та студентів. Ще одним важливим напрямом реформування є модернізація освітніх програм та методик викладання. Використання цифрових технологій, розвиток дистанційного навчання, впровадження міждисциплінарних підходів можуть сприяти підвищенню якості музичної освіти та її адаптації до сучасних умов. Також варто переглянути систему підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, створюючи умови для їхньої професійної мобільності та участі у міжнародних освітніх проєктах.

Окрему увагу слід приділити ролі музичної освіти у збереженні національної культури, особливо в умовах військової агресії. Українська музична традиція є важливим елементом культурного фронту, а підтримка мистецької освіти сприятиме не лише розвитку творчого потенціалу країни, але й збереженню її культурної спадщини. Держава повинна активніше підтримувати українських музикантів, композиторів та мистецькі школи, зокрема через створення національних грантів, фінансування фестивалів та культурних обмінів. Таким чином, формування сучасної моделі управління музичною освітою в Україні має базуватися на комплексному підході, що включає підвищення рівня державного фінансування, активізацію міжнародного співробітництва, залучення приватного сектору, децентралізацію управління та оновлення освітніх програм відповідно до міжнародних стандартів. Використання найкращих європейських практик та їх адаптація до українських умов дозволить створити ефективну систему музичної освіти, яка відповідатиме викликам сучасності та сприятиме гармонійному розвитку культурного потенціалу країни.

### **Література**

1. Мерзляк А. В., Огнар'ов Є. С. Державне управління сферою культури: вітчизняний та зарубіжний досвід. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2017. Вип. 1 (17). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp\\_2017\\_1\\_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2017_1_4)
2. Місевич М. А., Дідковська Т. В. Європейський досвід управління в сфері культури. Агросвіт. 2020. № 5. С. 56–63. URL: [http://www.agrosvit.info/pdf/5\\_2020/10.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/5_2020/10.pdf)
3. Шостак В. Стратегії управління культурною сферою в США: традиції, досвід і перспективи для України. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2017. С. 38–41.

4. Шостак В. М. Участь держави в культурних процесах: досвід США і України. Культурологія. 2018. № 1. С. 44–48.
5. Колісник Г. М. Зарубіжний досвід державного регулювання соціально-культурної сфери та його адаптація в Україні. Регіональна економіка. 2018. Випуск 1 (129). С. 144 – 147. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu\\_2018\\_1\\_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_1_27).
6. Культура. Реанімаційний пакет реформ. URL: <https://rpr.org.ua/about-us/>.
7. Грогоренко Г. Культурний фронт під час війни. Рік реформ під час війни: матеріали конференції. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=K0wBuGZtb4g&t=8669s>.

### References

1. Merzliak A. V., Ohnarov Ye. S. (2017), “Derzhavne upravlinnia sferoiu kultury: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid” [“State management of the sphere of culture: domestic and foreign experience”], journal Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka [Public administration: theory and practice], vol. 1 (17), [Ukraine]. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp\\_2017\\_1\\_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2017_1_4)
2. Misevych M. A., Didkovska T. V. (2020), “Yevropeiskyi dosvid upravlinnia v sferi kultury” [“European management experience in the field of culture”], journal Ahrosvit [Ahrosvit], vol. 5. pp. 56–63, [Ukraine]. URL: [http://www.agrosvit.info/pdf/5\\_2020/10.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/5_2020/10.pdf)
3. Shostak V. (2017), “Stratehii upravlinnia kulturnoiu sferoiu v SShA: tradytsii, dosvid i perspektyvy dlia Ukrainy” [“Strategies of managing the cultural sphere in the USA: traditions, experience and prospects for Ukraine”], journal Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky [Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Eastern European National University ], pp. 38–41, [Ukraine].
4. Shostak V. M. (2018), “Uchast derzhavy v kulturnykh protsesakh: dosvid SShA i Ukrainy” [“State participation in cultural processes: the experience of the USA and Ukraine”], journal Kulturolohiia [Kulturologiya], vol. 1. pp. 44–48, [Ukraine].
5. Kolisnyk H. M. (2018), “Zarubizhnyi dosvid derzhavnoho rehuliuвання sotsialno-kulturnoi sfery ta yoho adaptatsiia v Ukraini” [“Foreign experience of state regulation of the social and cultural sphere and its adaptation in Ukraine”], journal Rehionalna ekonomika [Regional economy], vol. 1 (129), pp. 144–147 [Ukraine]. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu\\_2018\\_1\\_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2018_1_27).
6. Culture. Reanimation package of reforms (2019), Kultura. Reanimatsiinyi paket reform. URL: <https://rpr.org.ua/about-us/>.
7. Hryhorenko H. “Kulturnyi front pid chas viiny” [“Cultural front during the war ”] materials of the conference Rik reform pid chas viiny [Year of reforms during the war]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=K0wBuGZtb4g&t=8669s>.